

Het schoolvak Nederlands Onder de **L**oep

Waar werk ik eigenlijk naartoe,
bij 't schoolvak Nederlands?

Je ontwikkelt
Jezelf door
veel kennis
& inzichten
op te doen.
Je werkt met
allerlei teksten
op papier,

maar óók met
gesproken tekst!
(en schiedteksten)!!!

Alle kennis en inzichten
die je hierbij opdoet, zijn
goed voor je taalvaardigheid,
maar ook voor je algemene
ontwikkeling!

Zo kun je ook beter jouw mening
verwoorden én onderbouwen over
belangrijke thema's bij Nederlands, zoals:

- Moet iedereen perfect kunnen spellen?
- Hoe komt 't dat taal steeds verandert?
- Wat is de kracht van boeken?

Je kijkt
naar de
taal om je
heen op
vier
manieren:

1. Je kijkt naar 't systeem

Wow, hoe -
zit die tekst
in elkaar??

2. Je kijkt naar de invloed
van personen op een tekst

3. Je kijkt
naar de invloed
van de omgeving
op de tekst

4. Je kijkt naar
de verandering van
een tekst door de tijd
heen

Daniëlle van den Heuvel van [De Nassau](#) in Breda maakte [deze strip-o-graphic](#) samen met haar leerlingen als inzending op een prijsvraag van het Meesterschapsteam Nederlands (zie Activiteiten/bijeenkomsten)..

JAARVERSLAG MEESTERSCHAPSTEAM NEDERLANDS 2020-2021

Saskia de Koeijer, Peter-Arno Coppen & Erwin Mantingh

Inleiding

Het meesterschapsteam Nederlands voert zijn agenda al enkele jaren uit langs twee hoofdlijnen:

- De nadere uitwerking van het Manifest Nederlands op School uit 2016 door het uitdragen van een academische visie op het schoolvak, door het vormen en onderhouden van een universitair netwerk voor het schoolvak Nederlands, door het begeleiden en verrichten van vakdidactisch onderzoek, en door het ontwikkelen van wetenschappelijk gefundeerd lesmateriaal voor het schoolvak Nederlands i.s.m. docenten en leerlingen.
- Zowel proactieve als reactieve betrokkenheid rond de door de overheid geregisseerde ontwikkelingen in het leergebied Nederlands (Curriculum.nu).

Die twee lijnen komen terug in de onderstaande rubricering van onze activiteiten: visie en curriculum, bijeenkomsten/activiteiten, netwerk en publiciteit, (na)scholing en ontwikkeling didactisch materiaal, onderzoek en publicaties. De opgave pretendeert geen volledigheid maar biedt wel een indruk van de veelheid en veelzijdigheid aan activiteiten. Eerst enkele praktische zaken met betrekking de samenstelling en werkwijze van het Meesterschapsteam.

Het Meesterschapsteam Nederlands: samenstelling en taakverdeling

De afdelingen Letterkunde en Taalbeheersing & Taalkunde vormen samen één team en leveren elk een voorzitter (Coppen en Mantingh). Samen met De Glopper vormen zij een kernteam. Er waren dit jaar geen wijzigingen in de samenstelling. Het team vergadert maandelijks, vanwege de coronacrisis het afgelopen jaar digitaal. Mantingh coördineert (tijdelijk) bijeenkomsten van de voorzitters van de Meesterschapsteams (i.s.m. Bernadette de Zeeuw). Coppen is namens het MT lid van het Afstemmingsoverleg Schoolvak Nederlands (zie hieronder).

Tot 1 augustus dit jaar ondersteunde Saskia de Koeijer het MT (m.n. Mantingh aan de UU) secretariael (1/10 fte). Zij was ook actief betrokken bij een aantal activiteiten en initiatieven: organisatorische voorbereiding en verslaglegging Pizzasymposium Meesterschapsteam, vernieuwing pagina's op website, opzet en organisatie van Vakdidactisch Netwerk Nederlands Utrecht (drie bijeenkomsten), verzameling DOT-materialen op Surfdrive. Per 1 oktober neemt een opvolger het van haar over.

Visie en curriculumontwikkeling

Het Meesterschapsteam heeft met *Bewuste geletterdheid in perspectief: kennis, vaardigheden en inzichten* (maart 2021) een verdere uitwerking gegeven van zijn denkbeelden over de inhoud van het schoolvak. Dit stuk is verspreid en besproken op het zgn. Pizzasymposium. Fred Janssen (ICLON) is betrokken bij de verdere gedachtevorming over perspectieven. Die samenwerking moet leiden tot enkele publicaties in vaktijdschriften.

Ook is de (vakoverstijgende) *Vakdidactische Onderzoeksagenda* onder de vleugels van de NRO opgesteld en gepubliceerd om een kader te scheppen voor toekomstig vakdidactisch onderzoek, m.m.v. leden van meesterschapsteams Geschiedenis, Moderne Vreemde Talen en Nederlands (Van Bortel, Lowie, Mantingh).

Door de Tweede Kamer is de [motie-Van Meenen](#) door de Tweede Kamer aangenomen (mede dankzij inspanningen van Van Oostendorp) waarin de regering wordt verzocht de centrale examens Nederlands en moderne vreemde talen te hernieuwen 'in overleg met Vereniging van Leraren in de

Levende Talen, de Raad voor de Neerlandistiek en het Meesterschapsteam Nederlands (...) en dit los te behandelen van de curriculumherziening’.

Activiteiten/bijeenkomsten

[Pizzasymposium](#) ‘Mee(r)doen met het meesterschapsteam Nederlands’ online, 22 april 2021, 16-20 u.

Tijdens deze online bijeenkomst werd het nieuwe perspectievenstuk voorgelegd aan een gezelschap van ca. 80 vakwetenschappers, vakdidactici, docenten, beleidsmakers, uitgevers en andere betrokkenen bij het schoolvak. Vier thema’s stonden centraal: toetsing (hoe is de visie te vertalen in de toetsing?), lesactiviteiten (hoe zijn de perspectieven te vertalen in didactiek?), niveau (hoe kunnen de onderbouw en het vmbo aan de slag met deze visie?), integratie (Hoe kan de visie helpen om de domeinen van Nederlands te integreren?) Een vondst - en een logistiek meesterstukje! - was de catering met pizza’s rond etenstijd. Verder werd er aandacht gevestigd op vier docentontwikkelteams. Organiserend comité: Coppen, Van Herten & Van Voorst.

Prijsvraag ‘Perspectieven op het schoolvak Nederlands’, looptijd maart-juni 2021

[Prijsvraag](#) uitgeschreven voor studenten van de pabo’s en van de tweede- en eerstegraads lerarenopleidingen Nederlands om (samen met hun leerlingen) een aansprekende en begrijpelijke korte versie te maken van het perspectievenstuk in woord en/of beeld. Winnaar is Danielle van den Heuvel die met haar onderbouwleerlingen van middelbare school De Nassau in Breda een [strip-o-graphic](#) maakte. Het siert het omslag van dit jaarverslag (organisatie: Van Herten, Evers-Vermeul, De Glopper).

Netwerk en publiciteit

In nauw overleg met Levende Talen Nederlands en de Raad voor Neerlandistiek is een Afstemmingsoverleg Schoolvak Nederlands opgericht waarin verder vertegenwoordigers/voorzitters, van de universitaire en hbo-lerarenopleiders zijn vertegenwoordigd. De bedoeling is dat de voorzitter van dit overleg, de voorzitter van LTN, zal fungeren als aanspreekpunt voor het Ministerie van OCW.

Start Vakdidactisch Netwerk Nederlands Utrecht, dat zich in de eerste plaats richt op alumni van de UU en HU en stagebegeleiders in de regio: zie de vakpublicatie van De Koeijer & Mantingh hierover en de website Meesterschap Nederlands. Het Utrechtse initiatief dient als inspiratiebron voor andere universiteiten (o.a. RUG) en is daarom mede op gang gebracht vanuit het Meesterschapsteam. Er zijn momenteel 87 leden in een LinkedIngroep; drie online avondbijeenkomsten werden in toenemende mate bezocht. Van ca. 15 naar meer dan 40 deelnemers.

Vakdidactisch Netwerk Nederlands Noord (V3N) door De Glopper en Van Voorst: een notitie gemaakt, overleg gevoerd met de lerarenopleiding van de RuG en de lerarenopleidingen van NHL Stenden. Een startbijeenkomst wordt voor het najaar 2021 voorbereid, evenals het opbouwen van een netwerk op de scholen in de regio Noord.

Publiciteit: via website, bijeenkomsten en publicaties

(Na)scholing (docentontwikkelteams), ontwikkeling didactisch materiaal, gastcolleges, workshops, en advisering

Docentontwikkelteams (DOT’s)

- DOT Integratie/Modaliteit afgerond (Coppen, Evers-Vermeul en Van Herten).
- Start DOT Rijk en ritme in taal (Van Oostendorp, met Sven Vitse): startbijeenkomst voor de zomer, in najaar 2021 eerste werkbijeenkomst
- Herstart DOT literatuurgeschiedenis (Bax & Mantingh): ontwikkeling van didactisch materialen voor website Literatuurgeschiedenis.org. Startbijeenkomst in juni jl., eerste online werkbijeenkomst in september 2021.
- Voor de DOT Noordelijk Schoolexamen Nederlands (De Glopper) was 2020-2021 een pauzejaar; de activiteiten, die in samenwerking met de universitaire lerarenopleiding van de RUG (Bakker & Ravesloot) worden uitgevoerd, gaan in september 2021 weer van start.

VONK-inspiratiemiddag (5 oktober 2021)

Het Meesterschapsteam is de hoofdsponsor van deze online georganiseerde inspiratiemiddag door (Dudoc Alfa-)onderzoekers voor secties Nederlands in den lande: het aanbod bestaat uit 13 workshops door docent-onderzoekers, het publiek uit ca. 350 docenten. Het lovenswaardige initiatief komt van de promovendi die ook de organisatie inclusief de pr op zich hebben genomen. Het verdient overweging om dit op gezette tijden te herhalen (zodat elke lichter aan bod komt) en de onderzoekers hierbij dan vanuit het MT te ondersteunen. Levende Talen (inclusief WODN) zou hierbij ook opnieuw betrokken kunnen worden.

Coppen

- Externe vakexpert Peer Review Tweedegraads Lerarenopleidingen, domein Taalbeschouwing (eindrapport, presentatie en paneldiscussie)
- Masterclass *Grammatica: niet corrigeren maar redeneren*, Boom uitgevers, 8 februari 2021.
- Lezing *Grammaticaspelletjes*, met Liesbeth Stolk-Pronk, Conferentie Nedwerk, 7 april 2021, ook gepubliceerd in Neerlandistiek, 15 juni 2021 (<https://neerlandistiek.nl/2021/06/masterclass-grammatica-niet-corrigeren-maar-redeneren/>)
- Keynote Lecture *Understanding is war*, ARLE SIG Eduling conference, 25 juni 2021.
- Taalunie-werkgroep 'Taalcompetenties van Leraren', publicatie *De Taalcompetente Leraar. Een referentiekader voor taalcompetenties van leraren in Nederland en Vlaanderen*.
- Meegeschreven aan methode Kern Nederlands voor de Onderbouw Gymnasium en VWO+ (Academische leerroute), Boom uitgevers
- Namens Meesterschapsteam Nederlands lid van het Afstemmingsoverleg Schoolvak Nederlands.

Evers-Vermeul

- deelnemer expertraadpleging *Taalbeschouwing*, georganiseerd door SLO (zie [rapport](#))
- deelnemer focusgroep *Actualisatie trends en ontwikkelingen Nederlands in bovenbouw van*, georganiseerd door SLO (zie [rapport](#))
- projectleider kortlopend onderwijsonderzoeksproject *Professionalisering van vmbo-docenten voor effectief leesstrategieonderwijs*, gefinancierd door NRO.
- Evers-Vermeul, J. (2020). Een kwestie van lezen: Leesmotivatie en het schoolvak Nederlands. Bijdrage aan de online *Discussieochtend over leesmotivatie* georganiseerd door OCW, 10 september 2020.
- Evers-Vermeul, J. (2020). Perspectief, argumentatie en multimodaliteit in examens Nederlands. Presentatie tijdens een online projectbijeenkomst van *Uitbreiding van vraagtypen voor het leesvaardigheidsexamens Nederlands havo en vwo*, georganiseerd door het CvTE. 2 oktober 2020.

- Evers-Vermeul, J. (2021). Effectief leesstrategie-onderwijs voor en door docenten Nederlands. Presentatie tijdens de online *Inspiratiebijeenkomst*, georganiseerd door NRO. 19 mei 2021.
- Evers-Vermeul, J., Bogaerds-Hazenberg, S.T.M., & Kooiker-den Boer, H.S. (2021). From text comprehension to text structure instruction: Lessons learned from a variety of research methods. Online presentatie tijdens het *Uil OTS colloquium*. 18 februari 2021.
- Kooiker-den Boer, H.S., & Evers-Vermeul, J. (2021) Wetenschap en technologie als vruchtbare bodem voor lees- en schrijfonderwijs. Workshop tijdens *researchED Nederland 2021*. Nijkerk, 19 juni 2021.
- Sanders, T.J.M., & Evers-Vermeul, J. (2020). Onderwijs over tekststructuur: (on)zinnig? Presentatie tijdens een online projectbijeenkomst van *Na Pisa de Lente*, georganiseerd door SLO. 26 november 2020.
- Sanders, T.J.M., & Evers-Vermeul, J. (2021). Tekststructuur: theorie, effecten en lespraktijk. Presentatie tijdens een online projectbijeenkomst van *Na Pisa de Lente*, georganiseerd door SLO. 25 maart 2021.

De Glopper

- Extern vakexpert Taalbeheersing bij Peer Review hbo masteropleidingen Nederlands
- Advisering bij herziening methode Kern Nederlands voor de onderbouw
- Initiëring Vakdidactisch Netwerk Nederlands Noord (samen met Van Voorst)
- Opzet bundel met bijdragen van Dudoc-Alfa promovendi over ontwerp van experimenteel onderwijs

Van Herten: lid van werkgroep van Didactiek Nederlands over het beschikbaar stellen van praktijkonderzoeken van studenten op hun website.

Mantingh

- NRO-werkgroep onderzoeksagenda vakdidactiek: gepubliceerd in januari 2021, in online bijeenkomst besproken met belangstellenden op XXX
- Taalnieuwergroep Literatuurgeschiedenis > vervaardiging lesmateriaal op de leest van literairhistorisch redeneren. Lidmaatschap van werkgroep gaat nu over in Adviesraad Literatuurgeschiedenis.org.
- CvTE-klankbordgroep *Uitbreiding van vraagtypen voor het leesvaardigheidsexamen Nederlands havo en vwo*
- Lid focusgroep *Actualisatie trends en ontwikkelingen Nederlands in bovenbouw vo (1-12-2020)*, georganiseerd door SLO
- Lid van de ICL/VSNU-commissie bijstelling toelatingseisen
- Lid van de ICL/VSNU-commissie ontwikkeling Alfa4All-premasteraanbod
- LOVN-voorzitter en als zodanig lid van het Afstemmingsoverleg Schoolvak Nederlands
- Lid van werkgroep 'Praten over literairhistorische fragmenten' (o.l.v. Roland de Bonth)
- Lid van LT-werkgroep 'Taal in context' (o.l.v. Twan Robben & Gert Rijlaarsdam)

Van Voorst: begeleiding van een aantal stages bij Boom Onderwijs en Staal&Roeland, waarin het ontwikkelen van lesmateriaal centraal stond.

Onderzoek

Lopende begeleiding promotie-onderzoek:

Voor lerarenbeurs: Mira Beukering (2019, Van Steensel, Bel & Bax), Hilde Kooiker-den Boer (2018, Evers-Vermeul), Oeds van Middelkoop (2019, Van Gemert & Mantingh), Jimmy van Rijt (2017, Coppen), en Astrid Wijnands (2018, Coppen).

Voor Dudoc-Alfa: Roy Dielemans, (2017, Coppen), Renate van Keulen (2018, Bax & Mantingh), Patrick Rooijackers (2017, Van den Bergh, Van Sifhout & Mantingh), Jeroen Steenbakkens (De Glopper & Witte), Moniek Vis (De Glopper) en Astrid van Winden (Van Haften & De Glopper).

Verzorgen en coördineren van onderwijsprogramma voor de Dudoc-Alfa's en NWO-promovendi: online en fysieke bijeenkomsten met promovendi (Bax, Mantingh)

Begeleiden opstellen aanvragen (NWO en Dudoc-Alfa) promotieonderzoek en beoordelen aanvragen intentieverklaringen selectie Dudoc-Alfa 2021 (allen).

Opstellen van een vakdidactische NRO-onderzoeksagenda (Mantingh e.a.)

> Zie verder onder publicaties.

Publicaties

Publicaties Meesterschapsteam

Meesterschapsteam Nederlands (2021), *Bewuste geletterdheid in perspectief: kennis, vaardigheden en inzichten*. (2021, maart). <https://nederlands.vakdidactiekgw.nl/wp-content/uploads/sites/4/2021/03/Bewuste-geletterdheid-in-perspectief-maart-2021-220321.pdf>

Publicaties over bewuste geletterdheid

Asseldonk, A.G.H. van & Coppen, P.A.J.M. (2021). Hoe leuk is saai? Bovenbouwleerlingen havo/vwo over het schoolvak Nederlands. *Levende Talen Tijdschrift*, 22 (1), 25-34.

Publicaties leden Meesterschapsteam m.b.t. bewuste geletterdheid

Van Keulen, R. & Bax, S. (2021), Literatuurhistorisch redeneren: Hoe leerlingen met redeneerdidactiek literatuurhistorische inzichten kunnen verwerven. In: *Kunstzone. Tijdschrift voor kunst en cultuur in het onderwijs*. 20 juni 2021, KZ04, p. 16-18.

Bax, S., [Hoe enthousiasmeer je studenten voor literatuur?](#), *de Taalstaat*, 21 augustus 2021.

Dielemans, R.C. & Coppen, P.A.J.M. (2021). Defining linguistic reasoning. Transposing and grounding a model for historical reasoning to the linguistic domain. *Dutch Journal of Applied Linguistics*. doi: <https://doi.org/10.1075/dujal.19038.die>.

Rijt, J.H.M. van (2021, February 10). *Understanding grammar: The impact of linguistic metaconcepts on L1 grammar education*. Radboud University (262 pag.) Supervisor(s): prof. dr. P.A.J.M. Coppen & dr. P.J.F. de Swart.

Rijt, J.H.M. van, Wijnands, A. & Coppen, P.A.J.M. (2020). How secondary school students may benefit from linguistic metaconcepts to reason about L1 grammatical problems. *Language and Education*, 34 (3), 231-248. doi: <https://doi.org/10.1080/09500782.2019.1690503>

Rijt, J.H.M. van, Wijnands, A. & Coppen, P.A.J.M. (2020). Investigating Dutch teachers' beliefs on working with linguistic metaconcepts to improve students' L1 grammatical understanding. *Research Papers in Education*. doi: <https://doi.org/10.1080/02671522.2020.1784258>

Rijt, J.H.M. van, Hulshof, H. & **Coppen**, P.A.J.M. (2021). X is the odd one out, because the other two are more about the farmland. Dutch L1 student teachers' struggles to reason about grammar in odd one out tasks. *Studies in Educational Evaluation*, 70, 1-13. doi:

<https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2021.101007>

Rijt, J.H.M. van & **Coppen**, P.A.J.M. (2021). The conceptual importance of grammar. Knowledge-related rationales for grammar teaching. *Pedagogical Linguistics*. doi:

<https://doi.org/10.1075/pl.21008.van>

Coppen, P.A.J.M. (2020). Een eigen eindexamen Nederlands. *Neerlandistiek. Online Tijdschrift voor Taal- en Letterkundig Onderzoek*.

Coppen, P.A.J.M. (2020). Gefnuikte idealen. *Neerlandistiek. Online Tijdschrift voor Taal- en Letterkundig Onderzoek*.

Coppen, P.A.J.M. (2021). Taalbeschouwing: Hoe het dus niet moet. *Neerlandistiek. Online Tijdschrift voor Taal- en Letterkundig Onderzoek*.

Coppen, P.A.J.M. (2021). *Taalbeschouwing, wat is dat? (deel 1)*. (article). WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), Handboek Didactiek Nederlands. Levende Talen. (available: 1 Feb 2021).

Coppen, P.A.J.M. (2021). *Taalbeschouwingsdidactiek. Perspectieven (deel 2)*. (article). WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), Handboek Didactiek Nederlands. Levende Talen. (available: 1 Feb 2021).

Coppen, P.A.J.M. (2021). *Taalbeschouwingsdidactiek. Bronnen (deel 3)*. (article). WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), Handboek Didactiek Nederlands. Levende Talen. (available: 1 Feb 2021).

Coppen, P.A.J.M. (2021), Column in *Levende Talen Magazine* (8 afleveringen)

Coppen, P.A.J.M. (2021), Column in *Onze Taal* (5 afleveringen *De Thuisontleder*, 5 afleveringen *Ontleedmysteries*)

Coppen, P.A.J.M. (2021), Column in *Trouw* (152 afleveringen)

Wijnands, A., Rijt, J.H.M. van & **Coppen**, P.A.J.M. (2021). Learning to think about language step by step: a pedagogical template for the development of cognitive and reflective thinking skills in L1 grammar education. *Language Awareness*. doi: <https://doi.org/10.1080/09658416.2021.1871911>

Vis, M., Gelderen, A. van, **Glopper**, K. de & Kruiningen, J. van (2021). Samenhangend lees- en schrijfonderwijs in het schoolvak Nederlands. Een bespreking van onderzoek naar effecten en didactiek van samenhangend lees- en schrijfonderwijs in het voortgezet onderwijs. *Pedagogische Studiën*, 98, 94-111.

Steenbakkens, J., Stukker, N. & **Glopper**, K. de (2021). Formuleerproblemen in leerlingenwerk en schoolboeken Nederlands: een onderzoek naar aansluiting tussen de leerstof en de formuleerproblemen van leerlingen. *Pedagogische Studiën*, 98, 27-45.

Ros, B., Gelderen, A. van, **Glopper**, K. de, & Steensel, R. van (2021). *Leer ze lezen. Praktische inzichten uit onderzoek voor leraren basisonderwijs*. Meppel: Ten Brink Uitgevers.

Chamalaun, R., **Glopper**, K. de, & Stolwijk, P. (2021). Literair vertalen: door de letters heen proberen te lezen. *Levende Talen Magazine*, 36(2), 36-37.

Herder, A., Berenst, J., **Glopper**, K. de & Koole, T. (2020). Conversational functions of 'I know', 'you know' and 'we know' in collaborative writing of primary school children. *Classroom Discourse*.
Published online: 14 October 2020.

Pulles, M., Berenst, J., **Glopper**, K. de, & Koole, T. (2020). Text selection proposals in dialogic reading in primary schools. *Pragmatics and Society*, 11(4), 591-614.

Pulles, M., Berenst, J., **Glopper**, K. de, & Koole, T. (2020). How primary school children address reading problems in dialogic reading. *Research on Children and Social Interaction*, 4(2), 217-242.

Willemsen, A., Gosen, M. N., Koole, T., & de **Glopper**, K. (2020). Asking for more: Teachers' invitations for elaboration in whole-class discussions. *Research on Children and Social Interaction*, 4(2), 192-216.

Willemsen, A., Gosen, M., Koole, T., & de **Glopper**, K. (2020). Gesture, gaze and laughter. *Social Interaction. Video-Based Studies of Human Sociality*, 2(2).

Willemsen, A., Gosen, M. N., Koole, T., & de **Glopper**, K. (2020). Teachers' pass-on practices in whole-class discussions: How teachers return the floor to their students. *Classroom Discourse*, 11(4), 297-315.

Bogaerds-Hazenberg, S. T. M. & **Evers-Vermeul**, J. (2020). Modeling onder de loep, op zoek naar effectieve ingrediënten. In A. Kraal (Ed.), *Voor u gelezen in 2020: Samenvattingen van actueel internationaal wetenschappelijk onderzoek* (pp. 15-23). Rotterdam: Kenniscentrum Begrijpend Lezen. <https://www.cedgroep.nl/files/KBL2020VUG.pdf>

Bogaerds-Hazenberg, S., **Evers-Vermeul**, J., & van den Bergh, H. (2021). A meta-analysis on the effects of text-structure instruction on reading comprehension in the upper elementary grades. *Reading Research Quarterly*, 56(3), 435-462. <https://doi.org/10.1002/rrq.311>

Denneman, E., **Evers-Vermeul**, J., & van den Bergh, H. (2020). Peerfeedback in het schrijfvaardigheidsonderwijs: De waarde van goede feedbackinstructie. *Levende Talen Tijdschrift*, 21(3), 25-36. <http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltt/article/view/2077/1676>

Meijer Drees, M. & **Mantingh**, E. (2020). [*Historische letterkunde deel 1: historische literatuur*](#). *Didactiek Nederlands - Handboek*.

Meijer Drees, M. & **Mantingh**, E. (2020). [*Historische letterkunde deel 2: Literatuurgeschiedenis*](#). *Didactiek Nederlands – Handboek*.

Bewust geletterd online (27 maart 2020, met latere aanvullingen) (Koeijer & **Mantingh**)

Mantingh, E. (2020), De vrouwelijke voice-over: alle 13(+) beter? Een afspeellijst met Nederlandse hits van toen. *Neerlandistiek*, 30 november. <https://neerlandistiek.nl/2020/11/lia/>. Ook verschenen in: Frans Blom e.a. (red.), *Voltreffer! Populariteit en popularisering van de historische Nederlandse letterkunde. Bijdragen ter gelegenheid van het emeritaat van Lia van Gemert*. November 2020, 192-210.

Vakdidactische onderzoeksagenda (2021). Opgesteld door de Werkgroep Vakdidactisch onderzoek met ondersteuning van het NRO-bureau. (**Mantingh** e.a.) https://www.nro.nl/sites/nro/files/media-files/vakdidactische_onderzoeksagenda_2021.pdf.

[Lessenserie over 'De achttien doden'](#) (2021). Docentenhandleiding, Uitgewerkte lessenserie, Knooppunt. Samengesteld door een werkgroep o.l.v. Taalunie en Koninklijke Bibliotheek, redactie M. Nicolaas & E. **Mantingh**, met bijdragen van J. Bel, L. Bernaerts e.a.)

De Koeijer, S. & **Mantingh**, E. (2021), Vakdidactisch Netwerk Nederlands Utrecht. Samen opleiden. Kennisdeling en kennisverwerving. *Levende Talen Magazine* 108 3, 57-58.

Mantingh, E. (2021), De Middeleeuwen in de lachspiegel van Drs. P. In: J. Bakker (red.), *Het Wel en Wee van Drs. P. Het nieuwste Drs. P. Jaar- en Bewaarboek*. Nieuw-Vennep (Noblesse Uitgevers), 106-118.

Van Herten, M. en **Van Voorst**, S. (2021). [Van leesgezelschap tot leesclub: Gezamenlijk lezen in historisch en emancipatoir perspectief](#). WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), *Handboek Didactiek Nederlands. Levende Talen*.

Van Herten, M. en **Van Voorst**, S. (2021). [Leesclubs in literatuuronderwijs](#). WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), *Handboek Didactiek Nederlands. Levende Talen*.

De Nood, L & **Van Herten**, M. (2020). 'Een open einde kan leuk zijn, maar dit is wel heel open'; Waarover leerlingen praten, als zij over verhalen praten. *Levende Talen Tijdschrift* 21 4 p. 27-38.